ГРОДЗЕНСКІ УНІВЕРСІТЭТ

ГАЗЕТА КАЛЕКТЫВУ ГРОДЗЕНСКАГА ДЗЯРЖАЎНАГА УНІВЕРСІТЭТА ІМЯ Я. КУПАЛЫ

№ 17 (172) 11 чэрвеня 1991 года

СЛОВА ПРА ЛЕНІНСКАГА СТЫПЕНДЫЯТА

************************** КАЛІ

************************** ЁСЦЬ

************************** МЭТА

На здымку: ленінскі стыпендыят, студэнт другога курса першай групы фізічнага факультэта Анатоль Януль.

Амаль чатыры семестры за плячыма Анатоля Януля — другакурсніка фізічнага факультэта, а ў заліковай кніжцы адзнака толькі адной вартасці — «выдатна». Думаецца, што гэтым сказана многае. І таму Анатолю прызначана ленінская стыпендыя.

Звычайна, захапленне тым ці іншым прадметам пачынаецца яшчэ са школьных гадоў і потым прыводзіць да ўсвядомленага выбару будучай прафесіі. Так было і ў Анатоля.

Доўгіх разважанняў, куды пайсці вучыцца далей, у юнака не было. Фізіку выбраў пасля дзевятага класа. Калі вучыўся ў школе, адначасова займаўся ў фізіка-матэматычнай школе пры БДУ. Яму прысылалі кантрольныя заданні, а ён стараўся, выконваў іх. Займаўся таксама і ў «Школе Юнага Фізіка» пры ГрДзУ. У школу, дзе вучыўся Анатоль, з універсітэта прыязджалі выкладчыкі, чыталі лекцыі, змест якіх быў і цікавым, і займальным, але адначасова ён насіў і агітуючы характар. Канчатковы выбар прафесіі быў зроблены ў час збораў удзельнікаў завочнай школы.

Ваўкавыскую СШ № 5 скончыў з залатым медалём. Экзамен па фізіцы ў яго прымаў сам дэкан фізічнага факультэта Гродзенскага універсітэта Аляксандр Макаравіч Каладзінскі. Анатоль атрымаў адзнаку «выдатна». Гэта ж адзнака стала ў экзаменацыйным лісце пры паступленні ва універсітэт, дзе ён вырашыў далей набываць і ўдасканальваць веды па фізіцы.

Як дасягаецца поспех у вучобе! Анатоль адказаў на гэта пытанне без доўгіх развагі. Ен не лічыць, што старанныя адносіны да вучобы — гэта заслуга студэнта. Гэта — неабходнасць, без якой нельга стаць спецыялістам, адпавядаючым патрабаванням сённяшняга дня. Многія студэнты лічаць, што можна абысціся без наведвання лекцый, тым больш, што цяпер яно з ´яўляецца неабавязковым. Анатоль Януль прытрымліваецца іншага меркавання. Яму, напрыклад, грунтоўная лекцыя выкладчыка прыносіць значна большую карысць, чым акадэмічны падручнік, у якім не заўсёды можна разабрацца самому, ды і на падрыхтоўку патраціш больш часу. А ёсць і выкладчыкі, на лекцыі якіх хочацца ісці, заняткі якіх вылучаюцца высокім прафесіяналізмам і павагай да студэнтаў (гэта Анатоль лічыць адным з галоўных у адносінах паміж студэнтам і выкладчыкам).

У многіх, на жаль, аб выдатніках вучобы складваецца ўражанне, быццам бы яны за вучобай не заўважаюць усіх лепшых бакоў студэнцкага жыцця, пераўтвараюць яе ў самамэту. Такія людзі кажуць: «І навошта ім гэта! Сёння ж усім стыпендыю плацяць, абы сесіі здаваў «без хвастоў». Але для Януля толькі выдатнае валоданне ведамі па выбранай спецыяльнасці не перашкаджае яму быць і цікавым чалавекам, субяседнікам. Мае шмат сяброў, для якіх слова «ленінскі стыпендыят» не засланяе простага — «сябар». Радуе яго і тое, што яго не вылучаюць сярод іншых і выкладчыкі. На экзаменах да яго такія ж патрабаванні як і да іншых студэнтаў, можа нават і большыя. Зараз ідзе сесія і Анатоль ужо здаў два экзамены: англійскую мову і метады матэматычнай фізікі, па якіх таксама — «выдатна». Экзаменацыйная сесія для яго — гэта адказны перыяд. Але галоўнае — не баяцца, а спадзявацца на свае веды. Білет бярэ той, які «на яго гляне». Як і іншыя, ён лічыць, што экзамен — гэта латарэя, але вялікую ролю іграюць і веды, бо толькі з трывалымі прафесіянальнымі ведамі можна дабіцца мэты.

Адзін з яго любімых заняткаў — гэта музыка. Паспрабаваў ён і «будатрадаўскай кашы», і студэнцкай бульбы.

Калі ў чалавека ёсць мэта, ён ідзе да яе ўпэўнена, не баючыся цяжкасцей, бо знаходзіць у сабе сілы на іх пераадольванне. А мэта ў Анатоля — стаць спецыялістам-фізікам. Можна не сумнявацца, што ён яе дасягне.

Г. КАМЕНЕВА.

АДКРЫТЫ ЛІСТ
ДЭКАНУ ФАКУЛЬТЭТА БЕЛАРУСКАЙ ФІЛАЛОГІІ І КУЛЬТУРЫ ІГАРУ ЖУКУ

Паважаны Ігар Васільевіч!

Не так даўно савет Вашага факультэта на сваім закрытым пасяджэнні разгледзеў і зацвердзіў вучэбны план. Нельга не заўважыць, што па сваіх асноўных паказчыках гэта даволі грунтоўны дакумент, на аснове якога можна будзе рыхтаваць выкладчыкаў беларускай мовы, літаратуры і культуры. Але ёсць у ім хібы, на якія я хачу звярнуць увагу.

Не вытрымлівае крытыкі сам падыход да арганізацыі навучання на першых трох курсах. Нядоўга думаючы разам з трыма вельмі паважанымі мною прафесарамі і некалькімі дацэнтамі, Вы зрабілі вучэбны план без практычнай накіраванасці. Не маргнуўшы вокам, Вы выкраслілі аж два віды практык — бесперапынную на I—III курсах і практыку ў загарадным лагеры пасля III курса, такім чынам, у лепшых традыцыях царкоўнікаў прайшоўшых эпох, адлучылі будучых студэнтаў ад школы. Што ж, можа ў школах горада і вобласці для гэтых маладых асоб ужо няма работы? Гэта, вядома, не так важна ўжо на факультэце давузаўскай падрыхтоўкі, абітурыентаў трэба далучаць да прапаганды роднай мовы і культуры, знаёміць з нацыянальнымі традыцыямі і г. д.

На I — III курсах у ходзе практыкі і пасля заняткаў па грамадскіх асновах студэнты абавязаны падтрымаць вучняў і бацькоў тых класаў, дзе ідзе выкладанне на беларускай мове, стварыць гурткі мовазнаўцаў, рыхтаваць вечары, святы, праводзіць экскурсіі і г. д. Можа тады не будзе абуральнага для мяне — беларуса — становішча, калі ў г. Гродна менш, чым два гады назад ва ўсіх першых класах на беларускай мове вучыўся... аж адзін вучань!? А Вы збіраецеся запіхнуць студэнтаў у нашы непрыглядныя аўдыторыі, і бясконца — тры гады — фаршыраваць тэарэтычнымі ведамі.

Дарэчы, ужо ў гэтым годзе ў Мінску завяршыўся збор сродкаў на адкрыццё ў Мінскай вобласці першага ў рэспубліцы беларускамоўнага дзіцячага загараднага лагера «Грунвальд». Супрацоўнікі кафедры педагогікі разлічвалі на тое, што з дапамогай выкладчыкаў і студэнтаў Вашага факультэта і ў Гродзенскай вобласці будуць створаны такія цэнтры, у якія на работу былі б запрошаны настаўнікі — самацветы, такія, напрыклад, як Алесь Белакоз з Гудзевіч. Можа і вам можна было б адарвацца ад дэканацкіх папер, каб пасядзець ля лагернага агню. А Вы зацвердзілі практыку «факультатыўнай», зрабіўшы «вялікі ўклад» у вузаўскую дыдактыку.

Адным словам, ад эпохі застою Вы добра засвоілі галоўны лозунг педагогікі таго часу — студэнтам і вучням, не трэба даваць жыць у школе і ВНУ, а трэба рыхтаваць, рыхтаваць, рыхтаваць і г. д. да запраграміраванага бяздумнага жыцця.

Хацелася б, каб добрай традыцыяй Вашага факультэта стала запрашэнне агульнауніверсітэцкіх кафедр на пасяджэнні савета, каб заслухаць іх аргументы. На жаль, у гэтым годзе на дэканацкіх канапах ім не хапіла месца.

Дзякуй за ўвагу!

В. ТАРАНЦЕЙ,
загадчык кафедры педагогікі, прафесар.

ПАРТЫЙНАЕ ЖЫЦЦЁ: ГРАНІ АБНАЎЛЕННЯ

Чым павінна займацца партыйная арганізацыя? Якое яе месца ў сучасным бурлівым грамадска-палітычным жыцці? Гэтае пытанне хвалюе многіх камуністаў. Адказаць адназначна цяжка. Час дыктуе нам: не зыходзіць на збочыну, заставацца прынцыповымі ў вырашэнні ўсіх Якія б віхуры не праносіліся, важна захаваць прыверджанасць сацыялістычнаму выбару, нашым рэвалюцыйным, баявым, працоўным традыцыям. Бо ў іх захоўваецца вялікі патэнцыял духоўнасці, высокай грамадзянскасці, агульначалавечых каштоўнасцей. Ігнараваць гэта, бяз-

Сёння партыйны камітэт заяўляе аб сваёй пазіцыі ў сувязі з тым, што 12 чэрвеня ў Ленінградзе плануецца правесці рэферэндум аб перайменаванні горада ў Санкт-Пецярбург.

Паважаныя таварышы!

Са здзіўленнем і глыбокім хваляваннем даведаліся мы і ўспрынялі вестку аб рэферэндуме, які

НАША ПАЗІЦЫЯ

Няве.

Лічым сваім абавязкам заявіць, што бачым у гэтай акцыі чарговую спробу перапісаць нашу гісторыю, зняславіць імя і справы Уладзіміра Ільіча Леніна, створаную ім партыю камуністаў, гістарычную непазбежнасць Вялікага Кастрычніка, сутнасць Савецкай улады.

Змена назвы горада з ´явілася б знявагай памяці загінуўшых і лепшых рэвалюцыі, абаронцаў горада ў гады грамадзянскай і Вялікай Айчыннай войнаў, разбурэннем маральнага ідэалу нашага грамадства, мела б негатыўныя вынікі не толькі для справы перабудовы ў СССР, але і нанесла б непапраўны ўрон аўтарытэту нашай дзяржавы ў сусветным грамадстве.

Звяртаемся да вас, да ўсіх камуністаў, усіх ленінградцаў папярэдзіць памылку, якая рыхтуецца, абараніць сённяшняе імя

ШТО ДЛЯ НАС КАМСАМОЛ?

ча кіраўнікоў камсамольскіх і партыйных органаў і маладзёжных структур, якія існуюць пры абкаме і гаркаме камсамола. На сустрэчы абмяркоўвалася пытанне «Камсамол і сродкі масавай інфармацыі».

На пачатку выступіў першы сакратар Гродзенскага абкама ЛКСМБ Сяргей Пацэвіч.

— Амаль ва ўсіх склалася такое ўражанне, быццам бы камсамол хворы і яго трэба лячыць. Яснай карціны падзей у людзей няма. І гэта наш недахоп — мы не расказваем і не паказваем, што такое на сённяшні дзень камсамол. А сітуацыя зараз такая — камсамол з´яўляецца пакуль што адзінай маладзёжнай арганізацыяй са сваёй структурай, кадрамі, са сваімі справамі. На моладзь звяртаецца недастаткова ўвагі. Так, яна праблематычная, але ж гэта не дае права забываць аб ёй. Сённяшнія злачынствы, вайна ў некаторых рэспубліках — гэта моладзь; воіны-афганцы, перадавікі вытворчасці, ліквідатары наступстваў чарнобыльскай аварыі — гэта таксама моладзь; адсутнасць жылля і добрых бытавых умоў — гэта ў першую чаргу аб моладзі. Заўтра нас чакае беспрацоўе. І сярод беспрацоўных будзе таксама моладзь. Чаму так атрымліваецца? Чаму наша моладзь такая? Таму што такой яе зрабіла наша грамадства. Моладзь трэба выхоўваць. Гэтым займаецца школа, сямья, камсамол, дзяржава, але мне здаецца, што гэта выхаваўчая індустрыя існуе толькі на словах. Словы настаўнікаў, маладых людзей нярэдка разыходзяцца са справай. У нашай краіне не было дзяржаўнай структуры, якая б займалася моладдзю. Па сутнасці, камсамол выконваў функцыі камітэта па справах моладзі. Але камсамол — гэта грамадская арганізацыя, і тым не менш ён адказваў за ўсе памылкі і недахопы ў выхаванні падрастаючага пакалення. І сёння, я лічу, дзяржава павінна аддаць доўг моладзі. Рыхтуецца рэспубліканскі закон аб моладзі, але Старшыня Савета міністраў БССР Кебіч сказаў, што дзяржава не ў стане паправіць маладзёжныя справы. Ізноў усё звальваецца на плечы камсамола. На апошнім з´ездзе камсамол стаяў перад выбарам. Ці ператварыцца ў дзяржаўную структуру (але існуе вялікі дэфіцыт бюджэта, і гэта не выправіла б сітуацыю), ці стаць сляпым правадніком ідэй партыі (ад гэтага на з´ездзе катэгарычна адмовіліся), ці стаць самастойнай грамадскай арганізацыяй, якая б займалася вырашэннем праблем моладзі і супрацоўнічала б з тымі партыямі і грамадскімі рухамі, якія таксама дапамагаюць вырашаць гэтыя праблемы.

Аб рабоце гарадской камсамольскай арганізацыі расказаў першы сакратар Гродзенскага гарадскога камітэта камсамола С.А. Анішчык. Ён пазнаёміў з прыярытэтнымі напрамкамі дзейнасці гарадской камсамольскай арганізацыі. Падрыхтаваны прапановы аб паляпшэнні становішча моладзі горада, якія будуць накіраваны ў гарадскі Савет. Плануецца стварыць маладзёжную біржу працы, каб у маладых людзей было права ўладкавацца на работу нават пры наяўнасці беспрацоўя. Вялікую колькасць моладзі горада складаюць студэнты. Гаркам камсамола выступае за ўвядзенне льготных білетаў на праезд у гарадскім транспарце, на наведванне культурных і спартыўных мерапрыемстваў. Есць захады да кіраўнікоў прадпрыемстваў аб тым, каб павялічыць заработную плату маладым спецыялістам. Да таго ж у горадзе думаецца стварыць Фонд маладзёжных ідэй». Усе гэтыя прапановы будуць вынесены восенню на правах заканадаўчай ініцыятывы на сесію гарсавета.

Абласная камсамольская арганізацыя аб´ядноўвае 19 гарадскіх, раённых камсамольскіх арганізацый агульнай колькасцю больш, чым 106 тыс.членаў ЛКСМБ (на 1.05.91 г.). За чатыры месяцы 1991 года ў рады ЛКСМБ прынята 1888 маладых людзей (спынілі членства ў ЛКСМБ па асабістаму жаданню 1470 чалавек).

Пры абкаме камсамола працуе штаб студэнцкіх атрадаў і працоўных аб´яднанняў моладзі. Упершыню былі сфарміраваны атрады старшакласнікаў колькасцю 225 школьнікаў, якія працавалі на ўборцы ўраджаю ў Балгарыі і Херсонскай вобласці.

Магчымасці абласной камсамольскай арганізацыі дазваляюць не толькі ў нейкай ступені вырашаць праблему занятасці моладзі, але і адпачынку. Пры абласным камітэце камсамола дзейнічае бюро міжнароднага маладзёжнага турызму «Спадарожнік», які ў 1990 годзе абслужыў 18,9 тыс.турыстаў, у тым ліку каля 4 тыс. замежных.

Больш, чым пяць тысяч маладых людзей нашай вобласці змаглі адпачыць у маладзёжных турысцкіх цэнтрах, на берагах Чорнага і Азоўскага мораў, наведаць буйныя гарады краіны. За мяжу ў мінулым годзе было накіравана больш, чым 3 тыс.чалавек, у тым ліку 40 маладых людзей, якія пацярпелі ў выніку аварыі на Чарнобыльскай АЭС, былі накіраваны на лячэнне ў Румынію. Больш, чым тысячу льготных пуцёвак атрымаў камсамольскі актыў вобласці, на што камітэтам камсамола вобласці выкарыстана больш, чым 200 тыс.рублёў. Нашы турысты наведалі Іспанію, ФРГ, Егіпет, Карэю, Балгарыю, Югаславію, Чэхаславакію, Польшчу.

Камітэтамі камсамола вобласці, гаспадарчаразліковымі маладзёжнымі фарміраваннямі вядзецца вялікая дабрачынная дзейнасць. Зароблена і пералічана на будаўніцтва помніка воінам—інтэрнацыяналістам у г.Гродна больш, чым 60 тыс.руб. Аказана матэрыяльная дапамога 29 дзецям, у якіх бацькі загінулі ў Афганістане, на суму 58 тыс.руб.

Штогод у абласной камсамольскай арганізацыі выкарыстоўваецца звыш 10 тыс.рублёў на набыццё спорткультінвентара, цацак, дзіцячай мастацкай літаратуры дзіцячым дамам і школам-інтэрнатам. Пералічана ў Рэспубліканскі дабрачынны фонд «Дзеці Чарнобыля»—5тыс. руб. Па ініцыятыве штаба БА і ТОМ набыты каляровы тэлевізар для Парэчскай школы—інтэрната, медыцынскае абсталяванне на суму звыш 3,5 тыс.рублёў для дзіцячай бальніцы г.Гродна, аўтобус для Дзятлаўскай школы—інтэрната і г.д. Усяго студэнцкімі атрадамі аказана дапамога на суму 46 тыс.руб.

ХМА «Парус» набыло на суму 7тыс. руб. а ванне для рэанімац ласной дзіцячай ба каля 15 тыс.руб. укладае ў цэнтр э нага выхавання дзя

Дабраахвотнае та тва «Фонд маладз ініцыятывы» даплач студэнтам-сіротам руб. да стыпендыі, ізаваў шэраг дабрач канцэртаў у Фонд Ч быля.

Маладзёжным цэ пры Гродзенскім га камсамола штомесяц плачваецца грашовая мога па 50 рублёў 16- ганцам-інвалідам.

Многія камітэты к мола ўзялі пад сваю маладых інвалідаў, дз інвалідаў, аказваюць могу мнагадзет сем´ям.

У мінулым годзе дзе сіротам, дзецям з ма бяспечаных сем´яў, п рам-актывістам было дзелена 800 льготных вак у лагеры «Артэк», лёнак», «Зубраня», «А практычна на суму тыс.рублёў.

У вобласці выпраца сістэма ў правядзенні ных свят, мерапрыемст акцый. Сталі ўжо тр цыйнымі: мемарыял турнір па рукапаш бою ў памяць воіна-ін нацыяналіста Бабко, т іры памяці Сівачова, Ус мотакрос ім. Карбыш дзіцячыя конкурсы, ві рыны, спаборніцтвы. Ш год толькі на арганізац абласных мерапрыемст набыццё прызоў абкам мсамола выдзяляе бол чым 10тыс.руб.

Камсамол вобласці с ініцыятарам абласной ладзёжнай газеты «Мал зёжны кур´ер» якая ходзіць тыражом 10 т экзэмпляраў. Дык што нас камсамол?

С. ЛАЎН

ДЗЕЛІМСЯ ЎРАЖАННЯМІ

ПАДАРОЖЖА Ў ПЕЦЯРБУРГ

Так, менавіта пра дзецішча Пятра Вялікага, слаўны горад на Няве, былой сталіцы Расійскай імперыі пойдзе зараз гаворка.

Нягледзячы на тое, што гэты горад носіць іншую назву — Ленінград, старое і добрае імя горада-музея не забыта і ўвесь час напамінае пра сябе архітэктурнымі і гістарычнымі помнікамі, мудрагелістым перапляценнем абводных каналаў, арачнымі мастамі праз іх, яшчэ многім іншым, што ўласціва толькі гэтаму гораду. Думаю, што з гэтым меркаваннем згодны і тыя, каму у канцы снежня пашанцавала пабываць ў Ленінградзе ў якасці турыстаў. Турысцкая паездка ў Ленінград была арганізавана камітэтам камсамола па ініцыятыве загадчыка кафедры рускай і замежнай літаратуры М. А. Мельнікава пры дапамозе бюро «Спадарожнік». У турысцкую групу ўваходзіла 27 студэнтаў філфака дзённага аддзялення.

Ленінград сустрэў нас сваім холадам, але нашым хлопцам і дзяўчатам не давялося доўга мерзнуць, таму што на стаянцы нас ўжо чакаў цёплы «Ікарус» з экскурсаводам. Праз паўгадзіны мы ўжо былі ў маладзёжным гасцінічным комплексе, дзе паснедалі і размясціліся на жыллё. Потым нам прапанавалі 3-дзённую актыўную экскурсійную праграму. Акрамя некалькіх экскурсій па горадзе на аўтобусе ў праграму ўвайшлі наведванне Петрапаўлаўскай крэпасці, царскага дварца-катэджа ў Петрадварцэ, Піскарэўскіх могілак, крэйсера «Аўроры» і Ленінградскага «Мюзік-Холла». Па-праўдзе кажучы, такая экскурсія была разлічана на вялікую колькасць турыстаў, а не на студэнтаў філфака. «Спадарожнік» не запланаваў знаёмстваў в рознымі літаратурнымі музеямі і славутасцямі горада. Таму нам давялося любавацца дамамі, дзе ў свой час жылі Пушкін, Дастаеўскі і Ахматава толькі з вокнаў аўтобуса.

Склаўшы для рабят праграму, адміністрацыя тут жа прапанавала ім зрабіць першы крок і наведаць Піскарэўскія мемарыяльныя могілкі. Гэта частка праграмы з-за марознага надвор´я заняла няшмат часу і хутка студэнты ўжо па асабістай ініцыятыве адправіліся ў музей «Эрмітаж». І, мабыць, Эрмітаж засланіў усё ўбачанае раней. Цудоўны архітэктурны ансамбль Эрмітажа, створаны талентам Растрэлі, Вален-Дэламота і Кварэнгі ўсіх вельмі ўразіў. Ну, а агляд дварцовых пакояў з іх шэдэўрамі сусветнага мастацтва ўразіў настолькі, што давялося стамляцца захапляцца ўсёй гэтай прыгажосцю. Вось што гавораць пра ўсё гэта студэнты. Іна Семянчук, студэнтка 3 курса р/а: «Наша падарожжа ў Ленінград пакінула нейкае двайкае ўражанне. Прыязджаючы ў гэты горад, заўсёды настройваеш сябе на сутыкненне з прыгожым, незвычайным, а тут...

Горад пакідае незразумелае і трывожнае ўражанне: цудоўныя дварцы, якія патрабуюць тэрміновага рамонту, гэтыя нейкія панурыя ленінградцы, якія ўвесь час недзе спяшаюцца. У нашым маленькім горадзе не так адчуваеш фатальнасць усяго, што адбываецца.

Так, кантрастнасць ва ўспрыманні такіх вялікіх гарадоў, як Ленінград, адчуваецца заўсёды, і як добра, калі з шэрага, прамёрзлага горада трапляеш у свет цудоўнага, дакранаешся да скарбніц гэтага горада-музея.

Бляск і ўбогасць аднаго з самых прыгожых гарадоў уражвае, і дай бог, каб тут хоць праз 10-15 гадоў змаглі вярнуць тую першапачатковую прыгажосць, прывабнасць, непаўторнасць, пра якую гэты шэры і змрочны горад пачынае забываць».

А вось што гаворыць пра ўбачанае студэнт IV курса Уладзімір Уладзіміраў: «Па гэтай вуліцы хадзіў Раскольнікаў»,— гаворыць экскурсавод... і, седзячы ў аўтобусе, мы стараемся ўявіць той час. І здаецца, што прахожы ўдалечыні — гэта ўжо герой «Злачынства і пакарання».

«У гэтым доме жыў сам Дастаеўскі. Ён выбіраў вуглавыя дамы»,— працягвае ліцца манатонны голас экскурсавода... Нам жа цяжка ўявіць, што ў гэтым не дагледжаным, сырым і абшорпаным доме жыў вялікі пісьменнік.

«Тут везлі забітага на дуэлі Пушкіна!»... А нашыя вочы бачаць брудную, засмечаную вуліцу...

Гэта экскурсія ў Ленінград — мая трэцяя паездка ў горад на Няве. Першы раз я проста захапляўся прыгажосцю і веліччу Піцера. Падыхаўшы яго паветрам, я доўга яшчэ заставаўся ў акрыленым стане... Зараз жа— ў душы нейкі асадак, сапраўднае расчараванне. Але, раз «разруха» па ўсёй краіне, то і культурны цэнтр мінаваць яна не можа.

Неўскі праспект... Успомніліся словы з песні Юрыя Шаўчука:

«А на Невский слетелася стая сапог,

А на Невском такая стоит кутерьма!..»

Ці па тым Неўскім я іду? Неўскім Гогаля, Забалоцкага, Хармса. Натоўп злых людзей, якія заходзяць-ходзяць з пустых магазіна Адзін п´янаваты чала папрасіў сігарэту. І неспад вана неяк дадаў: «Эх, я асуджаны!»

Ратуючыся ад натоў звярнуў на вуліцу Соф Пяроўскай... Дом, дзе жы знакаміты Барыс Грэбешч коў. І зноў смецце, абва іўшаяся штукатурка, сыр размаляваны пад´езд... Зн уліўся ў людскі паток Неўск га праспекта. І зноў пры нечаны стан чужога чалаве ў натоўпе. Падумаў: « быццам знаходзішся ў разб раным храме! Няхай у разб раным, але храме, у тва храме! Так, існуюць інш храмы, велічныя, але ж ян ўжо будуць не твае... Л твайго храма ў тваіх руках

Я ўспомніў гэту думку ўж ў Гродне, праходзячы ка разбуранага фантана ў па ку. І тут жа ўспомніў інша выказванне: «Жыць, не ма чы нічога святога, канешн можна, але тады тваё жыцц не будзе святым. Канешн можна бесклапотна адштур хоўваць сапернікаў, каб а хапіць больш кавалак у ка рыце, а потым, наеўшыс дасыта, плюхнуцца ў гразь а асабістых апражненняў салодка заснуць...» Пера маім тварам устаў той чала век на Неўскім, які прасі закурыць... Божа, няўжо мы ўсе асуджаныя?!»

А. ЗАХАРАЎ, старшы выкладчык кафедры рускай і замежнай літаратуры.

Да 100-годдзя з дня нараджэння М. А. Булгакава

ПА СЛЯДАХ РАМАНА

Лёс літаратурнай спадчыны М.А.Булгакава — гістарычны сюжэт рэдкага драматызму. Гэта смутны лёс вялікага таленту, які шукаў справядлівага прызнання.

Яшчэ зусім нядаўна Булгакаў быў добра вядомы і блізкі параўнальна невялікаму колу спецыялістаў-літаратуразнаўцаў, знатакам тэатра 30-х гадоў, асобным дапытлівым чытачам. Зараз жа Булгакаў аднесены да класікаў савецкай літаратуры, у меркаваннях пра яго зараз гучаць зусім іншыя, чым раней, інтанацыі, іншая эмацыянальная прыналежнасць чытачоў да яго вельмі індывідуальнага вопыту.

Усё гэта адлюстроўвае перамены ў нашай свядомасці, якія з'яўляюцца вынікамі грамадскіх зрухаў у апошнія гады. Найбольш відавочна гэтыя змены адбіліся на лёсе булгакаўскага рамана «Майстар і Маргарыта».

Гэту кнігу пісьменнік ствараў, і быў упэўнены, што публікацыя яе пры жыцці немагчыма. Зараз раман, які выйшаў у свет больш, чым чвэрць стагоддзя пасля яго напісання, вядомы ўсяму чытаючаму свету. Чынгіз Айтматаў паставіў гэты раман побач з «Ціхім Донам» М.Шолахава, размежаваўшы іх па ступені даступнасці шырокаму колу чытачоў і ўказаўшы на элітарную прызначанасць булгакаўскага тварэння.

Апошняе справядліва. Аднак, не трэба лічыць «Майстра і Маргарыту» раманам для выбраных. Бясспрэчна, што поўнае разуменне яго магчыма пры ўмове высокай агульнакультурнай падрыхтаванасці і гістарычнай дасведчанасці. Але феномен успрыняцця рамана ў тым, што «Майстра...» чытаюць і маладыя. Мабыць, справа тут ў казачна-фантастычным каларыце апавядання, якое блізка нават дзіцячай свядомасці, якая не здольна многае зразумець, але можа многае прыняць у любым незвычайным творы. І гэта асабліва важна: галоўнае, каб сцэны з лятаючымі на палавой шчотцы і парсюку жанчынамі і катом, які ўмее гаварыць, не адштурхнулі чытача, а разуменне мастацкіх умоўнасцей ўсё роўна з'явіцца. Гэта агаворка неабходна таму, што яшчэ ёсць сведчанні непрыняцця рамана Булгакава менавіта па прычыне яго выключнай сюжэтнай мудрагелістасці, знешняй непраўдападобнасці сітуацый і дэталяў.

Многім чытачам расказ аб адным дні рымскага пракуратара можа здацца самым уразлівым у «Майстры і Маргарыце». Але не трэба ўспрымаць гэта апавяданне як устаўную навэлу. Уся таямніца кампазіцыі рамана — у звязваючых ніцях паміж далёкім мінулым і цяперашнім днём. Антытэза дабра і зла — вось галоўная агульнасць непадобных, як здаецца, сюжэтаў.Спор рымскага пракуратара Іудэі і бадзяжнага прапаведніка наконт таго, ці будзе царства ісціны, часам знаходзіць калі не роўнасць, то нейкае незразумелае інтэлектуальнае падабенства карніка і ахвяры. Нават здаецца, што першы не зробіць злачынства над безабаронным упартым. Вобраз Пілата дэманструе ўнутраную барацьбу асобы, і таму ён пасвойму драматычны. Але ў чалавеку сутыкаюцца няроўныя пачаткі: асабістая воля і ўлада абставін. Іешуа духоўна перамог апошнюю, Пілату гэта не дадзена. Як чалавек, ён не прымае і не падтрымлівае смяротнай кары, але ў якасці пракуратара яе зацвярджае. Іешуа сам выносіць сабе прыгавор, адкрыўшы Пілату сваю дзёрзкую ўтопію: прыйдзе канец кесаравай уладзе.

Гісторыя Понцiя Пілата і Іешуа мае двайную сувязь з асноўнымі сюжэтнымі лініямі твора. Па-першае, яна складае змест таго рамана, які піша Майстар (менавіта лёс яго спаленага і аднаўленага рукапісу нарадзіў выказванне Валанда, якое стала крылатым: «Рукапісы не гараць»). Па-другое, гэта страшная гісторыя завяршаецца ў галоўным тэксце кнігі. Здавалася б, якая яшчэ патрэбна канцоўка: Іешуа пакараны. Але аўтар сцвярджае, што перамога зла над дабром не можа стаць канчатковым вынікам маральнага проціборства. Гэтага, са слоў Булгакава, не прымае сама чалавечая прырода. І гэта даказваюць учынкі самога рымскага пракуратара. Менавіта ён асудзіў на смерць няшчаснага вандроўніка, загадаў тайна пакараць Іуду, які здрадзіў Іешуа. У д'ябальскім хаваецца чалавечае і здзяйсняе, няхай і баязліва, помсту за здраду.

Зараз, праз многія стагоддзі, носьбіты зла, каб канчаткова выкупіць сваю віну перад вечнымі вандроўнікамі, якія заўсёды ішлі на агонь за свае ідэі, абавязаны стаць тварцамі дабра і справядлівасці.

Так з'явіўся ў «Майстры і Маргарыце» Валанд, вобраз якога адразу ж растлумачаны словамі з «Фауста» Гётэ, якія пастаўлены ў эпіграф да рамана:«Я—часть той силы, что вечно хочет зла и вечно совершает благо». Гэта метафара чалавечай супярэчнасці, вырашэнне якой, са слоў Булгакава, павінна зацвердзіць справядлівасць.

Усё дрэннае ў маскоўскай мітусні чыноўнікаў, паўінтэлігентаў, якіх карыкатурна паказвае раманіст, пераносіць на сабе разбуральныя ўдары Валанда. Свет паўстае тут быццам перавернуты: амаль немагчыма сказаць, дзе тут сапраўдная д'яблаліяда — у літаратурным асяроддзі ці ў асяроддзі д'ябла і яго світы.

Але чаму ж менавіта Валанду дадзена права караць і мілаваць! Магчыма, гэта самавыкрыццё зла. Валанд назірае за булгакаўскай Масквой як даследчык, які ставіць навуковы вопыт, быццам ён і сапраўды пасланы ў камандзіроўку ад нябеснай канцылярыі. Тым, хто аслаб душой і засумняваўся ў сіле кахання, Булгакаў усяляе надзею і заклікае: «За мной, мой чытач, і я пакажу табе такое каханне!» І вось над мізэрнымі жаданнямі, хітрасцямі, мітуснёй Масаліта, кабінетаў Акустычнай камісіі і апартаментаў дамкама Босых узлятае жывое рамантычнае пачуццё. Прарэзваючы стракаты натоўп і тушачы шумлівы фон бытавых своекарыслівых галасоў, узнікае, набірае сілу і перамагае вялікае чалавечае пачуццё Майстра і Маргарыты. Булгакаў сцвярджае веру сярод бязвер'я, справу сярод гультайства, каханне сярод нянавісці, мастацтва ў свеце славалюбства.

М.БРЫЧОВА,
студэнтка 4 курса 2 групы філалагічнага факультэта.

15 мая — знамянальная дата для аматараў літаратуры. Гэта свята ўсіх, для каго мастацкае слова стала неад'емнай часткай сумнення, найважнейшым духоўным патрабаваннем. Сто гадоў назад у сям'і дацэнта Кіеўскай духоўнай акадэміі нарадзіўся хлопчык, якому быў наканаваны слаўны і драматычны лёс рускага пісьменніка — Міхаіл Булгакаў...

Доўгім і цяжкім быў яго шлях да чытача. Аўтар «Майстра і Маргарыты», «Белай гвардыі», «Дзён Турбіных», шматлікіх сатырычных аповесцей і апавяданняў надоўга аказаўся выкрэсленым з літаратуры. Тым больш радаснае яго вяртанне. Сёння мы маем магчымасць далучыцца да свету яго герояў, настрояў, ідэй, адчуць, што ісціна непахісна.

«Я ІДУ ПА КРУТОЙ ДАРОЗЕ РЫЦАРСТВА»

«Люди выбирают разные пути. Один, спотыкаясь, карабкается по дороге тщеславия, другой ползет по тропе унизительной лести, иные пробираются по дороге лицемерия и обмана. Иду ли я по одной из этих дорог! Нет! Я иду по крутой дороге рыцарства и презираю земные блага, но не честь».

М. Булгакаў «Дон Кіхот»

З імем М. Булгакава ва ўяўленні паўстае вобраз генія, які згубіўся ў часе, незразумелага, не прызнанага і забытага. Але ж такая штука жыццё... Яно заўсёды ўсё ставіць на свае месцы.

Нам не цяжка зразумець, чаму пісьменнікам пагарджалі ў нашай краіне. Перш за ўсё ён бачыў рэзкую палярызацыю ў культуры: «Лучшие перья в России», пишущие фельетоны против большевиков («Белая гвардия»); большевиков, разрушающих «буржуазное» искусство и командными методами пытающихся создать новое («Записки на манжетах»); агрессивную породу московских литераторов («Театральный роман», «Мастер и Маргарита»); обострение классовой борьбы» в искусстве, подкрепляемое то и дело раздирающимися категорическими заключениями, что «в наше время гениален только коммунизм и им объявленное», а все «остальное в Европе бездарно и непроходимо бонально».

У сваім пісьме, якое было напісана ў 1930 годзе, пісьменнік адхіліў спробы прадставіць яго пасквілянтам Вялікай Рэвалюцыі, чэсна гаварыў, што аддае перавагу Вялікай Эвалюцыі, мернаму і паступоваму ходу развіцця. М. Булгакаў, выхаваны ў інтэлігентнай сям'і, дзе вельмі паважалі і цанілі як бацьку, чалавека справядлівага, цярпімага і аб'ектыўнага, так і маці. Лепшым слоем у грамадстве называў рускую інтэлігенцыю. І ўсё гэта як раз у разгар «раскулачвання» ў вёсцы, ганення і праследавання ўсіх «светлых думак». Гэты чалавек, ганаровы і чэсны, не пабаяўся сказаць слоў «супраць», якія сталі для яго ракавымі. І як вынік — доўгае забыццё. Аднак, «рукапісы не гараць». Пасмяротны лёс Булгакава пацвердзіў гэты афарызм-прадказанне.

Сачыняць Міхаіл Афанасьевіч стаў, як сведчаць блізкія, вельмі рана. Атрымаўшы прафесію ўрача, працаваў у земскай бальніцы на Смаленшчыне, затым трапіў у белагвардзейскую армію, дзе быў лекарам. Усё гэта, зразумела, не задавальняла маладога чалавека. У 1921 годзе ён прыязджае ў Маскву, дзе трэба было зноў пачынаць ўсё спачатку. Перш, чым стаць маскоўскім журналістам, Булгакаву давялося папрацаваць канферансье, рэдактарам хронікі, займаць пасаду інжынера. Сачыняў нарысы для «Накануне», у якіх малады аўтар мог «разгарнуць свае думкі», і гэта работа была для яго вельмі сур'ёзнай. Тыя далёкія «Мамзель Жанна», «Говорящая собака»,якія аукнуцца ў «Майстры і Маргарыце», «Записках покойника», перанясуць у іх, толькі ў ачышчаным выглядзе, тое ўражанне, ілюзію рэпартажа з месца, уяўную імправізаванасць фельетона. Такім можна лічыць амаль біяграфічны твор «Запіскі на манжэтах».

У сваім першым буйным творы, рамане «Белая гвардзія», М. Булгакаў заявіў пра сябе як пра пісьменніка класічнай велічыні і па маштабу, і па сталасці таленту. Адным з першых, хто разгледзеў яго талент, быў М. Валошын. Ён гаварыў: «Гэта душа рускай усобіцы». На старонках яго кнігі ваююць белыя з пятлюраўцамі. Але пісьменніка хвалюе больш шырокая ізмалістычная мэта — паказаць жах братазабойніцкай вайны. Булгакаў абараняе ў рамане вечныя каштоўнасці — дом, радзіму, сям'ю. Гэтыя матывы атрымліваюць развіццё і ў п'есе «Дні Турбіных», якая мела вялікі поспех і назаўсёды стала візітнай карткай Булгакава-драматурга. У п'есе з'явілася нота спачування да інтарэсаў народа. Лінія Мышлаеўскага акрэслівалася як шлях у лагер бальшавікоў, а Аляксей Турбін гіне ў знак трагічнай вычарпальнасці белага руху.

У апошні раман «Майстар і Маргарыта» мы ідзем па каменна-халодных, адчужана-цудоўных радках-прыступках, абдуваемых ледзяным агнём д'ябальскага гонару гётэўскага Мефістофеля.

— Я — часть той силы, что вечно хочет зла и вечно совершает благо.

Рука Майстра Булгакава натхнёна, адным узмахам пэндзля, намалявала змрочна-цудоўную, трывожна-глухую карціну аддалення д'ябальскай кавалькады, якая чацвёра сутак гастралявала ў Маскве з місіяй дабра і цяпер пакідала грэшнае зямное жыццё.

Як і кожны вялікі пісьменнік, Булгакаў стварае свой свет. Гэты свет асвятляе не ўсю рэчаіснасць, а толькі частку яе, уражанне ад якой застаецца на ўсё жыццё. І амаль усё створанае пісьменнікам — гэта непрымірымае адмаўленне сапсаванай рэчаіснасці, той, якая ўвайшла ў яго творы, той, па якой пранёсся д'ябальскі шабаш («Роковые яйца», «Собачье сердце»). Толькі пасля з'яўляецца другое «я» Булгакава, якое адлюстравана ў рамане «Майстар і Маргарыта», дзе д'яблы, што кружылі маленькага чалавека, пераўтварыліся ў «силу, зла только хотевшую, но творившую добро».

Вось такі ён — М. А. Булгакаў, чалавек, «презирающий земные блага, но не честь».

І. ЯНЧ,
студэнтка 4 курса 2 групы філалагічнага факультэта.

ЖЫЦЦЁ І ЛЁС М. БУЛГАКАВА

(рэцэнзія на кнігу М. Чудаковай «Жизнеописание Михаила Булгакова»)

Вялікая работа была зроблена многімі даследчыкамі па вывучэнню жыцця і творчасці М. Булгакава. Для вывучэння каўказскага перыяду жыцця пісьменніка шмат зрабіў заўчасна загінуўшы Д. Гірэеў, аўтар кнігі «Михаил Булгаков на берегах Терека»(1980); шэраг цікавых момантаў высветлены ў кнізе Л. Яноўскай «Творчы шлях М. Булгакава» (1983); гісторыю адносін паміж пісьменнікам і МХАТам расказаў А. Смелянскі ў кнізе «Михаил Булгаков в Художественном театре» (1986), не кажучы ўжо пра вялікі пласт часопісна-газетных публікацый.

Для біяграфіі Булгакава Чудакова зрабіла тое, што П. В. Аненкоў зрабіў для біяграфіі Пушкіна.

Расказ аб творчасці аддзелены ад жыцця для того, каб паказаць іх непадзельнасць.

З таго часу, калі выйшаў раман «Майстар і Маргарыта», у чытача ўзнікае пытанне аб суадносінах паміж раманам і верай. Перабіраючы факты, М. Чудакова асцярожна, але пераканана, дае адказ на гэта пытанне. Вядома, выхаванне ў сям'і выкладчыка духоўнай акадэміі пакінула свой след на ўяўленнях маладога Булгакава: захапленне прыродазнаўчымі навукамі, вывучэнне біялогіі і медыцыны зрабілі яго прыхільнікам пазітывізму і атэізму. Духоўныя пошукі пісьменніка прывялі яго да пабудовы маральнага абсалюта, той нормы, якая, як паказала М. Чудакова, складала аснову светаўспрыняцця Булгакава. Канчатковага адказу на пытанне аб рэлігійнасці Булгакава Чудакова не дае і гэта, вядома, сведчанне інтэлектуальнай чэснасці даследчыка. Вывады, адпаведныя існуючым фактам, робяць гэту кнігу творам нашага часу, які прагне праўды.

«Яго сучаснікі часта стараліся пагоршыць яго анкету, сённяшнія паклоннікі імкнуцца яе «палепшыць»,— іранічна заўважае М. Чудакова, але паклёпнікі — справа мінулая, яны абязброены ходам часу, і даследчыца бачыць сваіх галоўных апанентаў ва ўпрыгожвальніках. Спробы падчысціць біяграфію пісьменніка і запэўніць, што ў ёй усё ў парадку (асабліва ў ідэалогіі), мелі карысную мэту — хутчэй вярнуць Булгакава ў літаратуру, але, уліваліся, няхай і з другога боку, у сістэму падману. М. Чудакова разглядае, здавалася б, самыя рызыкоўныя сюжэты біяграфіі і погляды пісьменніка, каб знайсці праўду, зразумела, у той меры, на колькі факты дазваляюць аб ёй меркаваць.

Кніга з'явілася выніковай для айчыннага булгаказнаўства, але яна прынцыпіяльна «не закончана» — г. зн. адкрыта для даследчыкаў.

В. ШЫМУЛЬ,
студэнтка 4 курса 2 групы філалагічнага факультэта.

ПРА СВАЁ ЗДАРОЎ

16 чэрвеня — дзень медыцынскага работніка. Перад чытачамі нашай газеты выступае з рэкамендацыямі старшы выкладчык кафедры асноў медыцынскіх ведаў і аховы здароўя дзяцей, кандыдат медыцынскіх навук Валерый Канстанцінавіч Пракаповіч.

Ці разумна адносіцца да свайго здароўя сучасны чалавек? Ці дастаткова поўна ён выкарыстоўвае магчымыя шляхі захавання і ўмацавання свайго здароўя? Часцей за ўсё мы адказваем на гэтыя пытанні: «Не!» Вось таму ў аснове прафілактычнай дзейнасці павінна быць сцвярджэнне здаровага ладу жыцця кожнага чалавека і ўсяго грамадства. У першую чаргу-гэта рэжым працы і адпачынку, выхаванне культуры паводзін, харчаванне, сістэматычныя заняткі фізічнай культурай, выкараненне шкодных звычак, павышэнне агульнай санітарнай культуры і гігіенічных ведаў насельніцтва. А для гэтага трэба ператварыць усе веды ў норму паводзін чалавека.

У паняцце гігіенічнага дабрабыту, які складае аснову здаровага ладу жыцця, у першую чаргу ўваходзяць: здаровыя ўмовы працы і асяроддзя, забяспечанасць чыстым атмасферным паветрам і дабраякаснай пітной вадой, ужыванне незабруджаных бяспечных у эпідэмічных адносінах харчовых прадуктаў.

Аб станоўчым уплыве фізічных практыкаванняў на розныя сістэмы арганізма ў людзей сведчаць такія матэрыялы. Фізічная актыўнасць, узмацняючы працэсы вугляроднага і жыравога абменаў, папярэджвае развіццё ішэмічнай хваробы сэрца. У тых, хто вядзе актыўны лад жыцця, захворванні сэрца сустракаюцца радзей і ўзнікаюць у больш пажылым узросце. Таму аптымальным варыянтам захавання высокай прафесіянальнай працаздольнасці з´яўляюцца фізічныя практыкаванні і актыўна-карысны адпачынак.

Вельмі важнае значэнне для захавання і ўмацавання здароўя чалавека ў сучасных умовах маюць псіхічны дабрабыт і рэгуляванне ўздзеяння стрэсавых фактараў, да якіх адносіцца ўрбанізацыя і празмерная інтэнсіфікацыя тэмпаў жыцця.

Значны ўклад у захаванне і ўмацаванне здароўя ўносіць таксама і выкараненне сацыяльна—шкодных звычак. Сярод шкодных звычак — курэнне, як найбольш небяспечная сваімі вынікамі. Нікацін і алкаголь, лічацца «нярвовымі ядамі». У выніку атручвання галаўнога мозга нікацінам назіраецца паслабленне памяці, увагі, з´яўляюцца галаўныя болі. бяссонніца,зніжэнне працаздольнасці з-за хуткай стамляемасці. Курэнне аказвае ўплыў на здароўе як саміх курачых, так і на тых, хто не курыць, але вымушаны знаходзіцца ў табачным дыме. Яны супраць сваёй волі становяцца пасіўнымі курыльшчыкамі.

Яшчэ больш непрыемна бачыць дзяўчыну, якая трымае ў роце сігарэту, думаючы, што гэта яе ўпрыгожвае і робіць высакароднай. На жаль, не! «Моднае» курэнне вельмі хутка пазбаўляе яе прывабнасці. Страта свежасці скуры і чысціні голаса, раннія маршчыны на твары, адштурхоўваючы непрыемны пах з рота — такая расплата за моду. Табачны дым узмацняе слюнавыдзяленне ў час курэння, а частае сплёўванне наўрад ці робіць дзяўчыну больш прывабнай

Дзяўчатам трэба памятаць і аб будучай ролі маці, таму што курэнне садзейнічае развіццю розных хранічных захворванняў палавых органаў, выклікае парушэнне менструальнага цыклу, паскарае наступленне клімакса. У тых выпадках, калі цяжарная жанчына пастаянна знаходзіцца ў табачным дыме, дзеці нараджаюцца з меншай вагой цела, больш слабыя і значна часцей падвяргаюцца прастудным захворванням — бранхіту і запаленню лёгкіх. А калі цяжарная жанчына курыць, то яна атручвае не толькі сябе, але і яшчэ не народжанае дзіця, тым самым парушаючы яго нармальнае развіццё. У жанчын, якія кураць, у 6 разоў часцей бываюць дачасныя роды, у 3 разы часцей — выкідышы і ў 9 разоў часцей— бяздзетнасць. У маці, якія кормяць дзяцей грудным малаком, зніжаецца лактацыйная здольнасць, памяншаецца не

толькі колькасць малака, а
наяўнасць у ім імунных цел,
ахоўваюць нованароджанага
інфекцый.
Установлена, што праз
10 хвілін пасля выкурвання с
рэты або папяросы мышачная
ў маладога чалавека зніжаецц
10-15 працэнтаў, пагоршвае
кардынацыя рухаў, замарудж
ецца рэакцыя, хутчэй развівае
разумовае і фізічнае стамле
Такі стан часта прыводзіць
траўматызму. Аўстрыйскія ву
ныя падлічылі, што курэнне ц
год становіцца прычынай бол
чым 2500 сур´ёзных аўтамабі
ных катастроф. Да гэтага тр
дадаць, што курыльшчыкі гс
адрозніваюць колеры, у асобн
выпадках у іх пагоршваецца зр
асабліва зніжаецца вастрыня з
ку ў поцемках.
Маладым і здаровым людз
цяжка паверыць у тое, што з
гам часу і яны могуць захвар
у выніку курэння. Да пары да ч
мала хто задумваецца над гэть
Гэта зразумела. Аднак...І здаро
і маладосць не вечныя. Ес
толькі адзін шлях да захаван
здароўя — утрымацца ад шк
ных звычак, а тым, хто іх набь
— своечасова з імі расквітацца.
У цяперашні час даказана, ш
поспехі аховы здароўя ў сучасн
дыягностыцы і лячэнні розн
захворванняў здольныя павя
ічыць працягласць жыцця людз
на 4-5 гадоў, ліквідацыя асс
ных неспрыяльных фактараў н
вакольнага асяроддзя — на 7 г
доў, а вось здаровы лад жыцця
на 20 гадоў! Дык давайце ж д
маць пра сваё здароўе.

З УСМЕШКАЙ

НАВЭЛА ПРА ЗНАК ЯКАСЦІ

Што азначае, наш любімы знак якасці? Няўжо тое, што тавары, дзе яго няма, проста дрэнныя? І карыстацца імі, мабыць, нельга? А каўбаса? Вы калі-небудзь бачылі знак якасці на каўбасе? Значыць, мы ямо тое, чаго нельга? Хм!

А між іншым, знак якасці вельмі цікавая штуковіна. Можна, напрыклад, кожнаму дзіцяці, калі яно у тэрміны, указаныя нашай навукай, пачне поўзаць, хадзіць і размаўляць, ставіць знак якасці. Дзе-небудзь на лобік, каб было відаць. І тады адразу будзе відаць, што чалавек — наш і ўжо гатовы да скарыстання. А яшчэ можна ставіць знак якасці на запалках. Дарэчы, чаму яго не ставяць на кожным запалку? А?

Яшчэ было б забаўляльна ставіць такі знак на нашых грошах. Гэткі вадзяны знак якасці. «Ах і пустая паперка»,— думае амерыканец, гледзячы на наш рубель. Ха-ха! Які неразумны амерыканец! Мы яму — бац! — знак якасці на кожнай банкноце, на кожнай капейцы. А каб было яшчэ лепш — колькі капеек, столькі і знакаў. Палціннік — 5, двушка — 2. Уяўляеце, як адразу падскочыць курс такога якаснага рубля?! Тады і мы выйдзем з крызісу, тады і даб´емся багацця. Ах, як будзе цудоўна! Хата — знак якасці, машына — знак якасці, таракан — знак якасці, каўбаса «Сабачая радасць», трэці сорт, — знак якасці. На краіну паглядзіш з космаса — уздыхнеш з палёгкай! Гэта будзе адзін вялікі, адзіны і непадзельны, шматнацыянальны і ўсёмогучы і г. д. і г. д. залаты знак якасці.

А ўчора адзін знаёмы японец падкінуў ідэйку. Да чаго дадумаўся галавасты! Вы, кажа, маўляў, знак якасці пастаўце на ўвесь ваш брак. Сусветны рынак якасна-бракаванай прадукцыі яшчэ не адкрыты, дык вы станеце манапалістамі. Праўда, я тут жа адмовіўся ад гэтай прапановы. Калі мы выкінем увесь наш брак на сусветны рынак, дык што ж застанецца для нашага бракаскарыстальніка? А звычка — справа жыццёва важная. Вы ўяўляеце сабе нашыя магазіны без якасна-бракаванага тавара? Я і не сумняваўся.

І наогул, я не разумею, тых хто гарланіць усякае глупства, ганьбячы наш ганаровы знак якасці. Маўляў, яго ставяць дзе папала і нават часта на дрэнным. Ха-ха! Смяюся я вам у твар, «господа хулители». Якасна зрабіць неякасны тавар — вялікае майстэрства.

Таварышы! Змагайцеся за прысваенне вашай прадукцыі звання кавалера трох знакаў якасці!

Дарэчы, яшчэ ідэя. Прапаную на знак якасці ставіць знак якасці, як пацвярджэнне якаснасці таго знака. Цікава? Прывабна? Тады патэнтую гэту ідэю я! На гэтым з вамі равітваюся. Жадаю вам знакаў якасці, ну, там, дзе самі захочаце!

А. НЕБЫЛІЦЫН.

ЯК КІРАВАЦЬ САБОЙ

Паважаныя чытачы! У гэты час ужо ідзе сесія. У студэнтаў **адказны час.** З мэтай дапамагчы навучыцца кіраваць сваім **самаадчуваннем,** здымаць нярвова-эмацыянальнае напружанне, **хутка аднаўляць** свае сілы і працаздольнасць мы знаёмім вас **з кнігай** выдавецтва «Народная асвета» «Як кіраваць сабой».

Вось якім чынам аўтары кнігі рэкамендуюць здымаць стомленасць.

Калі ты доўга чытаў, пісаў і адчуваеш, што стаміліся вочы (часам яны пачынаюць слязіцца), зрабі дзесяціхвілінны перапынак. Зняць стомленасць з вачэй дапамагаюць такія практыкаванні:

1) моцна заплюшчыць вочы на 3 секунды, потым адкрыць на такі ж час (паўтарыць 5-7 разоў);

2) выканаць некалькі марудных спалучаных рухаў вачэй па кругу ў адзін, другі бок (5-7 разоў);

3) паглядзець удалячынь на лінію гарызонта, затым паступова перавесці погляд на кончык носа (5-7 разоў);

4) зрабіць некалькі паваротаў вачэй управа-ўлева (5-7 разоў), а таксама ўверх-уніз (5-7 разоў);

5) правесці трыма пальцамі кожнай рукі масаж вачэй:

а) лёгка націснуць пальцамі на верхняе павека кожнага вока, праз 1-2 секунды зняць пальцы з павек, а потым зноў лёгка націснуць (практыкаванне праводзіцца на працягу 30 секунд, балючых адчуванняў пры гэтым не павінна быць, націскаць трэба з рознай частатой, дыханне не затрымліваць);

б) седзячы, закрыць павекі, масіраваць іх з дапамогай лёгкіх кругавых рухаў пальца на працягу адной мінуты;

в) пры закрытых павеках падняць вочы ўверх, апусціць уніз, павярнуць управа, затым — улева;

7) інтэнсіўна паморгаць на працягу 1-2 мінут.

Некаторыя з гэтых практыкаванняў можна выконваць і ў час кароткіх перапынкаў у працэсе вучобы або іншай работы.

Наш адрас:
230023, г. Гродна,
вул. Ажэшкі, 22, пакой 404,
тэл. 44-72-97

Газета выходзіць штотыднёва
Аб´ём газеты— адзін друкаваны аркуш

Газета надрукавана афсетным спосабам у Гродзенскай абласной узбуйненай друкарні г. Гродна, вул. Паліграфістаў, 4
Падпісана ў друк у 16.00.
т2000 Зак. 3625

ЗАСНАВАЛЬНІКІ:
САВЕТ УНІВЕРСІТЭТА,
ПРАФКАМ СУПРАЦОЎНІКАЎ,
ПАРТКАМ, ПРАФКАМ
СТУДЭНТАЎ,
КАМІТЭТ КАМСАМОЛА.

В. а. рэдактара Г. М. Каменева